

Μια ιστορία του Αυτοδιαχειριζόμενου Στεκιού Πολυτεχνείου (1996 - 1998)

Μέρος Γ'

Εισαγωγή

(του περιοδικού *antifa*, γραμμένη τον Δεκέμβριο του 2011)

Στις προηγούμενες συνέχειες αυτής της ιστορίας είχαμε παρακολουθήσει τους αντιεξουσιαστές φοιτητές του Πολυτεχνείου να προσπαθούν να κρατήσουν το άσυλο τις αποφράδες μέρες του 1996 και λίγο μετά να καταφέρνουν να κάψουν το στέκι τους λόγω οργανωτικών και τα λοιπά και τα λοιπά αδυναμιών. Η τρίτη συνέχεια μάς βρίσκει στην Άνοιξη του 1997. Οι αντιεξουσιαστές φοιτητές έχουν καταφύγει στο πάνω Πολυτεχνείο και ψάχνουν να βρουν τι να κάνουν...

Το κείμενο πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Αυτο/ #5*, Καλοκαίρι του 2005. Οι δύο προηγούμενες συνέχειες της Ιστορίας του Αυτοδιαχειριζόμενου Στεκιού Πολυτεχνείου βρίσκονται στα τεύχη 24 και 27 του περιοδικού *antifa*.

Κατά τα άλλα, αφού το λέμε σε κάθε τεύχος, ας το πούμε άλλη μία φορά: Το κείμενο χαρακτηρίζεται από μυστήρια δομή, υπέρ του δέοντος αόριστη καταγραφή των προβλημάτων της αυτοοργάνωσης στο φοιτητικό πεδίο και υπέρ του δέοντος σκληρό σαρκασμό (ή έστω, αυτοσαρκασμό) προς τα υποκείμενα που τότε και τώρα κάνουν ό,τι μπορούν με το ιστορικά προσδιορισμένο υλικό που έχουν στη διάθεσή τους, δηλαδή τους εαυτούς τους. Παρόλ' αυτά, το κείμενο εξακολουθεί να είναι ένα αυτοκριτικό κείμενο κινηματικής μνήμης από αυτά που στον τόπο και την εποχή μας δεν παράγονται με τη σέσουλα. Γι' αυτό άλλωστε και μπαίνουμε στον κόπο.

Κεφάλαιο 3: Πως οι αντιεξουσιαστές φοιτητές εκδικήθηκαν τον Μαρκάτο για το Πολυτεχνείο '95.

Η κατάσταση λοιπόν στις αρχές του 1997 ήταν μάλλον ζοφερή. Είχαμε κάνει την κατάληψή μας στο κτίριο της ζωγραφικής, είχαμε προσπαθήσει να διαφυλάξουμε το άσυλο, είχαμε προσπαθήσει να βάλουμε ένα κεράκι στην υπεράσπιση του αναρχικού [...] που κατηγορούνταν για ληστεία τράπεζας, και το αποτέλεσμα ήταν να κάψουμε το στέκι μας και να φύγουμε νύχτα, δίχως ούτε καν μια απολογιστική συνέλευση που να ασχοληθεί με το καυτό (στην κυριολεξία) ζήτημα "γιατί και πώς τα καταφέραμε και το κάψαμε". Ένας εξωτερικός παρατηρητής που θα λάμβανε υπ' όψη ότι σε όλα αυτά το πολυτεχνείο και το κράτος είχαν δράσει με στυγνό επαγγελματισμό (είχαν μεν φωνάξει τους οικοδόμους του ΚΚΕ, αλλά είχαν σβήσει τη φωτιά και δεν έδωσαν συνέχεια στο θέμα) θα αναγκαζόταν να καταλήξει ότι παίζαμε δίχως αντίπαλο και χάναμε από τον εαυτό μας. Εμείς βέβαια δεν είμασταν εξωτερικοί παρατηρητές, αποδώσαμε τις ευθύνες οι μισοί στους άλλους μισούς (από μέσα μας...) και αποχωρήσαμε νύχτα για το πάνω Πολυτεχνείο, όπου η ήδη κατειλημμένη αίθουσα 11 στο κτίριο των Χημικών Μηχανικών μας έγενεφε όλο νόημα περιμένοντας να της αποδώσουμε κι εκείνης μια κάποια χρήση για να μη μείνει παραπονεμένη.

Μ' αυτά και μ' αυτά, θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι είχαμε ένα κάποιο πρόβλημα: Τί να κάνουν τώρα οι χαζούληδες πλην όμως ορεξάτοι αντιεξουσιαστές που κατάφεραν μεν να κάψουν μόνοι τους το στέκι τους, αλλά δεν μπορούν να οργανωθούν στοιχειωδώς έστω για να κάνουν μια συνέλευση; Η αλήθεια είναι ότι η απουσία θέματος ήταν τότε το μικρότερο από τα προβλήματά μας. Φανταστείτε την κατάσταση στις αρχές του 1997: Το 1995 είχε δει την επίσημη κατάργηση του ασύλου και τη σύλληψη 500 ατόμων. Το 1996 είχε δει ακόμη μία, άτυπη αυτή τη φορά, κατάργηση του ασύλου την οποία επιπλέον είχαμε την τιμή να παρακολουθήσουμε εκ των έσω. Και τα δύο γεγονότα ήταν βαριά κι ασήκωτα, αλλά εμείς είχαμε βρει ένα σημείο όπου μπορούσαμε να εστιάσουμε την οργή και την πίκρα μας. Το σημείο δεν ήταν άλλο από εκείνον που είχε δώσει και τις δύο φορές την άδεια για την κατάργηση του ασύλου, τον τότε πρύτανη του Πολυτεχνείου Νίκο Μαρκάτο.

Αν υπήρχε ένα πρόσωπο ικανό να συμβολίσει την άνοδο του δικτυωμένου πασόκου στα σκαλοπάτια της ελληνικής κοινωνίας της δεκαετίας του '90, αυτό ήταν ο Νίκος Μαρκάτος. Ο Νίκος Μαρκάτος ήταν καθηγητής στη σχολή των χημικών μηχανικών, ξακουστός για την ανικανότητά του, για το άθλιο σύγγραμμα που έδινε στους φοιτητές και την απουσία του από τις παραδόσεις. Ο Νίκος Μαρκάτος είχε μια κόκκινη Πόρσε και ήταν παντρεμένος με μια ξανθιά δεκαπέντε -ή μήπως είκοσι;- χρόνια νεότερη από τον ίδιο. Ο Νίκος Μαρκάτος είχε μουστάκι και το μοστράριζε σε διάφορες εκπομπές της φρέσκιας τότε ιδιωτικής τηλεόρασης όπου παρουσιαζόταν σαν ένας από τους πρώτους ειδικούς-μαϊντανούς-μηντιόπληκτους της Ελλάδας. Ο Νίκος Μαρκάτος φορούσε περιεργες προοδευτικές γραβάτες για να δείξει πόσο κοντά βρίσκεται στη νεολαία (την οποία εκπροσωπούσε επάξια η γυναίκα του). Ο Νίκος Μαρκάτος έδινε συνεντεύξεις σε *lifestyle* περιοδικά και ποζάριζε για τους φωτογράφους μαζί με την Πόρσε και την ξανθιά στο πάρκινγκ της πολυτεχνειούπολης του Ζωγράφου. Με όλα αυτά τα προσόντα, ο Νίκος Μαρκάτος έγινε πρύτανης του Πολυτεχνείου και έδωσε δύο φορές την έγκρισή του για την κατάλυση του ασύλου, αμφότερα με χαρακτηριστική ευκολία.

Πάνω απ' όλα βέβαια, ο Νίκος Μαρκάτος ήταν ένας εύκολος και εμφανής στόχος. Κατά πρώτον ήταν ένα απαίσιο κάθαρμα. Κατά δεύτερον, η θέση του τον ανάγκαζε να κυκλοφορεί συνέχεια ανάμεσά μας. Κατά τρίτον, αποτελούσε ένα στόχο στα μέτρα μας. Δεν είχαμε εδώ να κάνουμε με τους μπάτσους και το κράτος, αλλά με ένα γελοίο υποκείμενο που έδρασε ως όργανό τους. Αυτά λοιπόν ήταν τα άλλα προσόντα του Νίκου Μαρκάτου, τα προσόντα που

Οι αντιεξουσιαστές φοιτητές πριν το έργο

Μισή ώρα πριν το γιοούρτωμα. Η απουσία άγκυρας είναι εμφανής, αλλά το πρωινό της ώρας είναι βάρος δυσβάστακτο. Η πρώτη μέρα εκείνου του εξαμήνου που οι συγκεκριμένοι φοιτητές χρειάστηκε να ξυπνήσουν τέτοια ώρα.

Οι αντιεξουσιαστές φοιτητές επί τω έργω

Αριστερά η ξανθιά, στο μικρόφωνο ο μουστάκιος· οι λοιποί είναι γνωστοί. Είναι χαρακτηριστικό ότι κρατήσαμε την Ελευθεροτυπία με τη συγκεκριμένη φωτογραφία για να θαυμάζουμε τα έργα μας, αλλά... θεωρήσαμε καλό να κόψουμε την ημερομηνία!

τον έκαναν νόμιμο στόχο για κάθε συνεπή αντιεξουσιαστή του Πολυτεχνείου.

Έτσι λοιπόν, ο Νίκος Μαρκάτος δεχόταν πολλές απειλές, του άφηναν ψεύτικες μολότωφ μπροστά στη θέση του στη σύγκλητο και όποτε εμφανιζόταν η Πόρσε γινόταν συζήτηση για το αν πρέπει να τον δειρούμε. Αντιμετώπιζε εξάλλου χαρακτηριστική δυσκολία να επιτελέσει τα καθήκοντά του, αφού όποτε το όνομά του εμφανιζόταν μεταξύ των ομιλητών οποιασδήποτε εκδήλωσης, όλο και κάποιος θα βρίσκονταν να τα κάνουν όλα μπάχαλο. Οι πιο ευαίσθητοι στο θέμα του ασύλου (παραδοσιακά οι αρχιτέκτονες) έκαναν ό,τι περνούσε απ' το χέρι τους. Να πως τα λέει ο Καθηγητής των ναυπηγών Θ. Λουκάκης στο "Βήμα" με ημερομηνία 8/12/96:

Το βράδυ της 27 Νοέμβρη άκουσα τους φοιτητές της αρχιτεκτονικής να εμποδίζουν τον πρύτανη και τον αντιπρύτανη να μιλήσουν στην πρώτη στην ιστορία του Πολυτεχνείου συγκέντρωση των παλαιών αποφοίτων του (80 ετών και άνω) προκαλώντας τον "να φέρει τους οικοδόμους να τον βάλουν μέσα". Διάβασα μετά τη σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου Φοιτητών Αρχιτεκτονικής που κατήγγειλε "τις ταμπέλες ΕΣΑΚ και ΕΚΑ και τους κομματικούς εκπροσώπους που κρύβονται από πίσω τους" (...) Κατάλαβα, διαβάζοντας την απόφαση που θεωρούσε ότι ζούμε "σ' ένα όλο και πιο αυταρχικό σύστημα εξουσιών (κράτος κεφάλαιο ΜΜΕ) και σε μια όλο και πιο νομοκρατούμενη και αδιάφανη κοινωνία", ότι τα παιδιά της αρχιτεκτονικής έχουν βαθιά αντιεξουσιαστικές πεποιθήσεις (...)

Και την πλήρωσαν οι προπολεμικοί απόφοιτοί μας που τους άφηναν και μαζεύτηκαν στην αίθουσα τελετών, πολλοί με δυσκολία να ανέβουν τις σκάλες και άλλοι να έχουν φέρει την οικογένειά τους από το εξωτερικό για την τιμή που τους γινότανε, τους έστησαν μια ώρα και μετά τους ανακοίνωσαν ότι δεν θα γίνει η τελετή γιατί ο πρύτανης ήταν ανεπιθύμητος στο ιστορικό κτίριο Αβέρωφ! (...)

Τέτοιες φρίκες τραβάνε οι καθηγητάδες την εποχή που συζητάμε. Αλλά δεν το παίρνανε πολύ βαριά. Η συμμετοχή σε τέτοιες εκδηλώσεις πρέπει ούτως ή άλλως να θεωρείται από τα πλέον βαρετά στοιχεία της ακαδημαϊκής ζωής και στο κάτω κάτω ο Νίκος Μαρκάτος δεν έφαγε ποτέ του το ξύλο που του άξιζε: πολύ απλά κολώνανε να του το ρίξουμε, υποπτευόμενοι ότι η μέχρι τότε καλή μας τύχη μπορεί και να τελειώσει άδοξα.

Παρόλ' αυτά όμως, ο Μαρκάτος μας έδωσε μια καλή ευκαιρία να ανασυγκροτηθούμε και να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε μήπως εν τέλει δεν είμασταν εντελώς για τα μπάζα. Το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 1997 έφτανε στο τέλος του όταν ανακαλύψαμε ότι ο Νίκος Μαρκάτος και οι συν αυτό συγκλητικοί ετοιμάζονταν να στήσουν τελετουργικά τα θεμέλια μιας εκκλησίας στην πολυτεχνειούπολη του Ζωγράφου. Το γεγονός ήταν βέβαια πολύ ταιριαστό: Το μουστακοφόρο προοδευτικό σκουλήκι, η άνοδος του, η Πόρσε, οι παπάδες και ο σταυρός στο χέρι ήταν φτιαγμένα το ένα για το άλλο, αλλά εμείς δεν ασχοληθήκαμε και πολύ με τέτοια ζητήματα· γρήγορα γρήγορα αποφασίσαμε ότι έπρεπε να τους γιοουρτώσουμε όλους.

Η ιδέα δεν ήταν δική μας, αλλά ενός εξωπολυτεχνειακού συντρόφου μέλους των "αυτόνομων ομάδων φοιτητών" που είχαν διαπρέψει στην περιφρούρηση του ασύλου το Νοέμβρη του '96. Όπως όλες οι καλές ιδέες, έγινε δεκτή με ενθουσιασμό και οι συζητήσεις για τη μεθόδευσή του γιοουρτώματος έγιναν -και πέτυχαν- εν ριπή οφθαλμού. Η μέρα της τελετής θεμελίωσης της πολυτεχνειακής εκκλησίας έφτασε μια όμορφη μέρα του Μάη, και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη συγκεντρώθηκαν στην πολυτεχνειούπολη. Από τη μια ο πρύτανης και ο αντιπρύτανης, οι συγκλητικοί, τα παπαδοπαίδια και οι παπάδες, η ξανθιά και διάφοροι χριστιανοί του Ζωγράφου μαζεύτηκαν γύρω από το λάκο των θεμελίων κι αρχίσανε να ψέλνουν. Από την άλλη, καμιά σαρανταριά φοιτητές και φοιτήτριες από διάφορες σχολές (οι αυτόνομες ομάδες φοιτητών μας είχαν αφήσει χρόνους, αλλά τούτο εδώ έμοιαζε κάπως στη σύνθεση) με γιοούρτια, προφιτερόλ, πάστες και άλλα παρόμοια συμπράγκαλα μαζεύτηκαν... στην αίθουσα ΙΙ του κτιρίου των χημικών που επιτέλους είδε την πρώτη της κινηματική χρήση.

Καταφτάσαμε λοιπόν στη μέση της τελετής, βγάλαμε τα καλώδια από τα ηχεία και τους τρελάνωμε στα γιοούρτια. Εκτός από τη θεαματική ευστοχία των συντρόφων που πετυχαίνανε μούτρα και καλημαύκια παπάδων με κάθε προφιτερόλ και συγκλητικούς με κάθε πάστα, μεγάλη εντύπωση πρέπει να έκανε και το γεγονός ότι κάποιος

είχαν καλύψει με μαντήλια το πρόσωπο λες και ήταν έτοιμοι να εισβάλλουν στη βουλή (φοβόμασταν μη φάμε κανα πειθαρχικό και στο κάτω κάτω είμασταν και αντιεξουσιαστές), αλλά και το φοβερό μας σύνθημα: "Έβαλες στο ΕΜΠ την αστυνομία, για τις αμαρτίες σου χτίζεις εκκλησία". Η όλη κατάσταση με τους γιοουρτωμένους παπάδες και τον αποτυχημένο μουστάκια θρησκευόμενο αποσβολωμένο στη μέση, δεν υπήρχε περίπτωση να εκληφθεί στα σοβαρά απ' ό,τι θυμόμαστε πρέπει να είχαμε βάλει τα γέλια γενικώς, πράγμα που ερχόταν σε κάθετη αντίθεση με το πηγαίο μίσος μας για τον "πρύτανη των ΜΑΤ".

Κατά τα άλλα, τα ΕΑΑΚ που είχαν φτάσει στον τόπο της σεμνής τελετής για να διαμαρτυρηθούν κοσμίως, βρέθηκαν μπροστά σε μια από εκείνες τις σπάνιες καταστάσεις όπου τα γεγονότα τους ξεπερνάνε και δεν μπορούν να κάνουν τίποτα γι' αυτό εκτός απ' το να νιώθουν φλώροι. Κάθησαν λοιπόν σεμνά παραπίσω και διαχώρισαν τη θέση τους από εμάς τους κάφρους, για να βγάλουν μετά προκήρυξη που έλεγε ότι "κάνανε παράσταση" στα εγκαίνια της εκκλησίας. Προφανώς επεδίωκαν να σιμπήσουν κανα ψηφαλάκι καπελώνοντας το γιοούρτωμα, πράγμα που ξέρουν μια χαρά να κάνουνε όποτε βρεθούν τύποι που αρνούνται να γίνουν ουρά τους (φυσικά τα ΕΑΑΚ δε γίνονται ποτέ ουρά κανενός· έχουνε γνώση οι φύλακες).

Το όλο εγχείρημα πάντως, παρόλη τη φαιδρότητά του, αποδείχθηκε πανηγυρική επιτυχία: Δεν θυμόμαστε τί έλεγε η προκήρυξη που βγάλαμε μετά, αλλά είχε τον άσχετο τίτλο "αυτή η μόρφωση μοιράζει χειροπέδες", όλοι ένιωσαν καλύτερα μετά από την πλειάδα αποτυχιών που είχε προηγηθεί κι αρχίσαμε να σκεφτόμαστε μήπως και τελικά μπορεί να γίνει κάτι σε αυτή την κλωσοχολή. Παρόλο τον εξτρεμισμό μας εξάλλου, και παρότι η μόρφωση εξακολουθούσε να μοιράζει χειροπέδες και μετά το γιοούρτωμα, κανείς δεν υπέστη την παραμικρή κύρωση. Φαίνεται πως, εκτός από εμάς, υπήρχαν και καθηγητές που δεν γουστάρανε εκκλησία και Μαρκάτο πρύτανη· αντί για εκκλησία θα προτιμούσανε καμιά τράπεζα και αντί για Μαρκάτο τον εαυτό τους.

Ο Μαρκάτος βέβαια αποπειράθηκε να απειλήσει με κυρώσεις έναν από εμάς, κλώντας τον στο γραφείο του και τρίζοντας τα δόντια, αλλά απέτυχε και πάλι. Ίσως να φταιγάμε κι εμείς βέβαια, που σπεύσαμε σε υπεράσπιση του συντρόφου στέλνοντας στο Μαρκάτο το παρακάτω γράμμα, ανυπόγραφο αφού όνομα δεν είχαμε:

Αθήνα, Δευτέρα 27 Μαΐου

Για να γίνουν κατανοητά κάποια πράγματα που είναι ήδη για πολύ κόσμο προφανή: Η θητεία σου ως πρύτανης μας έχει αποδείξει ότι, παρά τους αγωνιώδεις φιλελεύθερους ελιγμούς σου για να αποδείξεις το αντίθετο, είσαι ουσιαστικά εχθρός μας. Εχθρός απέναντι σε όλα αυτά που για μας συνιστούν την ελευθερία και την αξιοπρέπειά μας. Εχθρός γιατί έχεις ανοίξει επανειλημμένα την πόρτα στην κρατική καταστολή. Εχθρός γιατί 500 και κάτι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με καταδικές εξαιτίας σου. Εχθρός γιατί ξέρουμε πολύ καλά ποια ήταν η συμβολή σου στο να γίνει το πολυτεχνείο τσιφλίκι των επιχειρήσεων. Εχθρός γιατί παρόλ' αυτά έχεις το θράσος να διακυρήσσεις ότι βρίσκεσαι στο πλευρό των φοιτητών και της "ελεύθερης διακίνησης των ιδεών".

Για όλους αυτούς τους λόγους, η απάντησή μας στην τελετή θεμελίωσης της εκκλησίας δεν δόθηκε από "είκοσι φοιτητές της αρχιτεκτονικής" αλλά από διπλάσιους φοιτητές από: Μηχανολόγους Μηχ., Ηλεκτρολόγους Μηχ., Χημικούς Μηχ., Αρχιτεκτονική, Φιλοσοφική, ΜΙΘΕ, Νομική, ΑΣΟΕΕ, και σπουδαστές από τα ΤΕΙ Αθηνών.

Μην έχεις την ψευδαίσθηση, κύριε Μαρκάτο, ότι μπορείς πλέον να εξασφαλίσεις τη συναίνεση των φοιτητών. Υπάρχουν πολλοί περισσότεροι εχθροί σου απ' όσους μπορείς να φανταστείς. Και με τους εχθρούς μας δε συζητάμε. Τα προχθεσινά ήταν μόνο η αρχή...

Μπορεί αυτό το κάπως αλλοπρόσαλο γράμμα να εκφοβίσει κοτζάμου πρύτανη με Πόρσε; Απ' ό,τι φαίνεται είναι πιθανό, τουλάχιστον στην Ελλάδα· από το Νίκο Μαρκάτο δεν ξανακούσαμε νέα. Ούτε κι αυτός ξανάκουσε από εμάς βέβαια. Η μνήμη των εξτρεμιστών είναι παραδοσιακά βραχεία και τα αποσιωπητικά στο τέλος πήγαν -ως συνήθως- τσάμπα. Παρόλ' αυτά, στο τέλος εκείνου του Μάη είμασταν πια έτοιμοι να αρχίσουμε την καριέρα μας με προίκα καινούριο στέκι, κάποιες ιδέες για το πώς να μην το ξανακάνουμε και πέντε γιοουρτωμένους παπάδες, το μέλλον προδιαγραφόταν λαμπρό.